

به نام او که همه یاری اوست

۱۳۲۵۷۸

دانشگاه شاهرود

دانشکده هنر

پایان نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته ارتباط تصویری

عنوان پایان نامه

سیر کاربرد عکاسی در طراحی پوستر ایران

(از آغاز تا اواخر دهه پنجاه خورشیدی)

استاد راهنما

محسن مراثی

عنوان پروژه عملی

طراحی پوستر با عنوان «مادر»

استاد راهنما

سید نظام الدین امامی فر

استاد مشاور

داریوش محمدخانی

نام دانشجو

سید علیرضا مسبوق

شهریورماه ۱۳۸۸

تأیید شده است
توسط
تیم مدرک

۱۳۸۸/۱۲/۱۶

۱۳۲۵۷۸

دانشگاه شاه
دانشکده هنر

به نام خدا

تمامی حقوق مادی و معنوی این پایان نامه تحصیلی متعلق به دانشگاه شاهد است و هر گونه نقل مطالب با ذکر نام دانشگاه شاهد، نام استاد راهنما و دانشجو بلامانع است. دانشجویان در صورتی می توانند نسبت به چاپ مقاله مستخرج از پایان نامه خود اقدام کنند که مقاله مورد تأیید استاد راهنما قرار گرفته باشد. همچنین به هنگام چاپ مقاله ذکر نام استاد راهنما ضروری است. عدم رعایت موارد فوق موجب پیگرد قانونی است.

« معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی »

۱۳۸۸/۱۱/۱۶

تاریخ
شماره
پیوست

صورتجلسه دفاع

بدین وسیله جلسه دفاعیه کارشناسی ارشد آقای علی رضا مسبوق دانشجوی رشته: ارتباط تصویری

رساله نظری: سیر کاربرد عکاسی در طراحی پوستر ایران (از آغاز تا اواخر دهه ۵۰ خورشیدی)

پروژه عملی طراحی پوستر با عنوان " مادر "

در تاریخ ۸۸/۶/۳۰ برگزار و نمره رساله نظری ۱۹/۸۰ و پروژه عملی ۱۷/۸۰ و میانگین آن به عدد ۱۹/۱ — و به حروف نمره سلام اعلام می گردد.

اعضای هیات داوران

۱- آقای محسن مرانی (استاد راهنما)

امضاء

۲- آقای سید نظام الدین امامی فر (استادپروژه عملی)

امضاء

۳- آقای داریوش محمد خانی (استاد مشاور)

امضاء

۴- آقای محسن محمدی (داور مدعو)

امضاء

۵- آقای عبدالرضا چارئی (داور داخلی)

امضاء

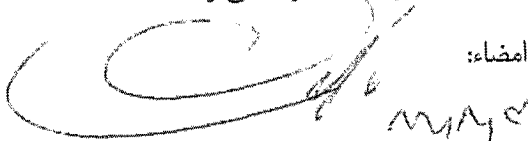
۶- آقای علی اصغر شیرازی (نماینده تحصیلات تکمیلی)

امضاء

مدیر گروه رشته: ارتباط تصویری - گرافیک

نام و نام خانوادگی: خشایار قاضی زاده

امضاء:

با ادای احترام به همه مادران
پیشکش روح مادرم گوهرا السادات ◀

دانشکده هنر دانشگاه شاهد

چکیده پایان نامه

این چکیده به منظور چاپ در نشریات دانشگاه تهیه شده است

عنوان پایان نامه: سیر کاربرد عکاسی در طراحی پوستر ایران (از آغاز تا اواخر دهه پنجاه خورشیدی)

استاد راهنما: محسن مرائی

استاد مشاور: داریوش محمدخانی

نام دانشجو: سید علیرضا مسبوق

شماره دانشجویی: ۸۵۷۴۹۷۵۰۹

رشته: ارتباط تصویری

چکیده :

عکاسی و طراحی پوستر، این دو هنر نوظهور غیرایرانی که به فاصله کوتاهی از آغاز حیاتشان قدم بر خاک ایران می نهند، در کنار هویت مستقل، روابط مشترکی را تجربه می کنند که تأثیر و تأثرهایی به همراه دارد. اما در این ارتباط، هنری که پیشتر دیگری را به خدمت می گیرد، طراحی پوستر است؛ چرا که اساساً طراحی پوستر برای ارائه خدمتی ممتاز، ناچار در به خدمت گرفتن پدیده های نوین است.

از همین رو، بر پایه یک نگاه تحلیلی، دقت و تفحص در روند تاریخی کاربرد عکاسی در طراحی پوستر به ویژه در حیطه هنرهای کاربردی کشورمان موضوعی است ضروری که پرداختن به آن می تواند در نگاه به آینده یاریمان سازد.

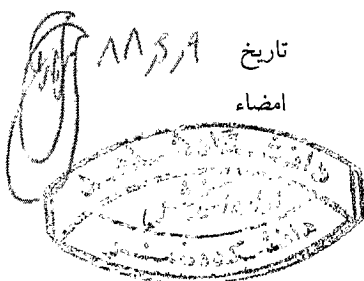
با این ذهنیت، تحقیق حاضر در کنار بررسی ضمنی حضور عکاسی در طراحی پوستر جهان، تلاش کرده است با گردآوری منابع تصویری، نوشتاری و شفاهی، سیر کاربرد عکاسی در طراحی پوستر ایران را به صورت توصیفی تحلیلی، کنکاش نموده و نتیجه ای کمی و کیفی ارائه دهد.

نظر به این هدف در جستجوهای به عمل آمده مشخص شد عکاسی برای اولین بار در سال ۱۳۰۹ خورشیدی در طراحی پوستر فیلم «آبی و رابی» به کار گرفته شد اما سه سال بعد در سال ۱۳۱۲ خورشیدی با طراحی پوستر فیلم «دختر لر» می باشد که نام طراح هندی «چاندا وارکر» به عنوان اولین طراح که از عکاسی در طراحی پوستر ایران بهره گرفته است ثبت می گردد. در نهایت تحقیق حاضر با بررسی کمی و کیفی حضور عکاسی در طراحی پوستر ایران ارتقاء کمی و کیفی این حضور را در کلیت تاریخ طراحی پوستر ایران به اثبات می رساند.

واژگان کلیدی :

پوستر - عکاسی - ایران - طراحی گرافیک - چاپ

نظر استاد راهنما: برای چاپ در نشریات مربوط به دانشگاه مناسب است.

تاریخ

امضاء

فهرست مطالب :

پایان نامه نظری

پیشگفتار

مقدمه

۱

کلیات تحقیق

۴

فصل اول : چگونگی ورود عکاسی به طراحی پوستر جهان

۸

فصل دوم : زمینه های مؤثر بر کاربرد عکاسی در طراحی پوستر ایران

۳۰

۱-۲ : تاریخ تحولات ایران

۳۱

۲-۲ : تاریخ چاپ ایران

۴۵

۳-۲ : تاریخ عکاسی ایران

۵۵

۴-۲ : پیشینه طراحی گرافیک ایران

۶۲

۱-۴-۲ : دوره اول گرافیک ایران

۶۵

۲-۴-۲ : دوره دوم گرافیک ایران

۶۷

۳-۴-۲ : دوره سوم گرافیک ایران

۷۳

۴-۴-۲ : دوره چهارم گرافیک ایران

۸۲

۵-۴-۲ : دوره پنجم گرافیک ایران

۸۵

فصل سوم : سیر کاربرد عکاسی در طراحی پوستر ایران

۸۹

۱-۳ : یادآوری چند نکته در آغاز بحث

۹۰

۲-۳ : مظهر طراحان هندی بر کادرهای آغازین طراحی پوستر

۹۵

۳-۳ : تأثیر فعالیت طراح مهاجر بر تداوم حرکت پوسترسازی

۱۱۴

۴-۳ : شکل گیری پوسترهای نوین بر پایه تلاش طراحان شعورمند ایرانی

۱۲۵

۵-۳ : تثبیت و گسترش کاربرد عکاسی در چشم اندازهای جدید پوسترسازی

۱۳۱

۶-۳ : بررسی کمی و کیفی جایگاه عکاسی در طراحی پوستر ایران

۱۵۴

۷-۳ : نتیجه گیری

۱۵۹

۱۶۴	فهرست تصاویر
۱۷۶	فهرست منابع
۱۷۹	فهرست جداول و نمودارها
۱۸۰	پروژه عملی
۱۸۱	مقدمه ای بر پروژه عملی
۱۸۵	نمونه پوستره‌های طراحی شده

پایان نامه نظری ...

پیشگفتار

سخن راندن از گرافیک ایران ، راندن در یخبندان جاده ای کوهستانی است . جاده ای مه آلود و پر دره ! مه، غلیظ و دره، عمیق ! ... چاره ای نیست ، باید راند اگر چه پز خطر باشد. چرا که ایستادن خیانت به مقصد است و ماندن ، انجماد حرکت .

زمانی که موضوع رساله را جستجو می کردم و تلاش داشتم گرد سه واژه گرافیک ، عکاسی و ایران شکل پذیرد ، گمانم نبود انتخاب موضوعی میهنی که به لحاظ زمانی فاصله چندانی با حیات من ندارد این قدر مبهم و کم خاطره باشد . گویا گرافیک ایران هم به درد ما دچار شده است ! مایی که دیگر نام پدرِ پدربزرگمان را نمی دانیم و نمی جوییم ، چرا که گمان می بریم نام های مهمتری هست برای به خاطر سپردن !

تاریخ طراحی گرافیک ایران به علت پاره ای از عوامل چون : نبود مراکز آرشیوی سازمان یافته در گذشته ، تاریخ مصرف داشتن بسیاری از آثار گرافیکی ، داشتن نگاهی نازل و فاقد منزلت هنری به گرافیک و ... در تاریخ مدفون شده و مبهم است ؛ از همین رو جستجو در آن کم حاصل است و پرخطا . به پازلی شباهت دارد که محقق می بایست بسیاری از قطعه ها را با ذهن خود بسازد و در ترکیب جای دهد تا تصویر، هرچند مبهم ، شکل گیرد . در این

میان ، طراحی پوستر نسبت به بعضی از گونه های گرافیک چون : مصورسازی ، صفحه آرایی کتاب و نشریه ، آگهی مطبوعاتی و حتی بسته بندی به واسطه چند خصیصه ذاتی در شرایط بدتری است . از همین رو چاره ای نیست جز جستجوی شخص به شخص و یافتن دست به دست .

برای وسعت بخشیدن به جامعه آماری تحقیق، به هر کجا و هر شخص که ظن می بردم مراجعه شد . گاه با در گشوده و روی گشاده مواجه می شدم و گاه با در بسته و روی تَرش کرده .

گاه به واسطه همکاری کامل مؤسسه ای همچون موزه انجمن طراحان گرافیک و برخورد صبورانه و دلسوزانه مسئول آن جناب آقای «مجید بلوچ» انگیزه ام دو چندان می شد و گاه به علت برخورد نا شایست مؤسسه ای فرهنگی چون «موزه سینما» توانم تحلیل می رفت . موزه ای که با خواندن و راندنم در مدت بیش از سه ماه متقاعدم ساخت که با یک مافیای تحقیقی مواجهم ؛ مافیایی که آثار فرهنگی یک ملت را ارث خانوادگی خود می داند . اکنون که از خاطر می گذرد ، گمانم این است که به اندازه تمام عمر ، التماس کردم !

به هر رو با تمام مشکلاتی که در عرصه منابع تصویری و نوشتاری تاریخ طراحی پوستر ایران وجود دارد و با در نظر گرفتن اینکه منابع موجود ، بخش کوچکی از پوستر ایران را به همراه نوشتاری کلی و مقدمه وار در خود جای داده است؛ سراغ مؤسسات و اشخاص رفتم که گمان می بردم ممکن است آثاری را حتی به عنوان یادگاری جمع کرده باشند و مجموعه ای را فراهم آوردم که در نهایت به همراه مصاحبه های صورت گرفته پایه اصلی تحقیق را شکل داد. با اینکه نه مجموعه گردآوری شده کم حجم است و نه مصاحبه با صاحب نظران ، کم اعتبار؛ نمی توان آن را خالی از نقص فرض نمود چرا که از یک طرف ممکن است نسبت پوسترهای فراهم شده در دوره های مختلف (در متن اصلی به این دوره ها اشاره شده است) با نسبت واقعی پوسترها تناسب نداشته باشد و از طرف دیگر مصاحبه ها بیشتر بر حافظه و ذهنیت افراد، استوار باشد از همین رو لازم است درصدی از خطا را به ویژه در فصل دهم که به بررسی کمی و کیفی پوسترها پرداخته است ، منظور کرد .

در زمینه عکاسی و چاپ به ویژه در دهه های پایانی تحقیق نیز با همین مشکل مواجه هستیم .

ودر انتها ...

پس از شکر و سپاسگزاری از خداوند ، بر خود واجب می دانم از تمام عزیزانی که به نوعی در مدت تحصیل در امر آموزشم کوشیده اند تشکر نمایم و از همه بزرگوارانی که در ارائه این تحقیق یاریم نموده اند سپاسگزاری کنم ؛ بزرگوارانی چون آقایان : دکتر محمد خزائی ، مجید بلوچ ، ایرج انواری ، عبدالرضا چارئی و دیگران .

با تشکر از همکاری همسر ، سپاسم را نثار استادان ارجمندم آقایان : «محسن مرائی» و «داریوش محمدخانی» می کنم که مرا در ارائه این تحقیق به نحو احسن یاری رساندند . چرا که اگر راهنمایی های ارزشمند این دو عزیز نبود کار با این کیفیت به سرانجام نمی رسید ؛ هر چند اکنون که کار انجام شده را با زحمات فراوان این عزیزان مقایسه می کنم بیستی از حافظ شیراز در ذهن تصویر می گردد .

« به کوی میکده گریان و سرفکنده روم   چرا که شرم همی آیدم زحاصل خویش»

یاری خداوند شامل حالمان باد ...

مقدمه

انسان می زید و با زیستن خویش تاریخ می سازد. تاریخ پیکره ایست مرده ، لکن روح دارد و روح زنده آن در زمان جاریست . (زمان در برگیرنده ارواح تاریخ است چرا که زمان ، مشترک است و تاریخ ، شاخه شاخه !) روح تاریخ بشری ، بسط یافته فرهنگ شاخص هر دوره تاریخی است. فرهنگ ، عصاره اندیشه و اعتقاد و عمل است و این سه متأثر از سطح امکانات و شیوه تولید جامعه .

در میان هنرها ، تنها هنری که با توجه به امکانات جامعه ، توانایی دارد میان انواع تولید (تولیدات فکری، هنری، صنعتی و ...) و آحاد جامعه ارتباط برقرار نماید، طراحی گرافیک می باشد.

در این بین طراحی پوستر با وجودی که از قدمتی طولانی برخوردار نیست از گونه های سنتی طراحی گرافیک به حساب می آید ؛ اما این بدان معنا نیست که در دنیای معاصر پیر و فرتوت است و در عرصه گرافیک امروز ، کم بضاعت! طراحی پوستر با حفظ جایگاه سنتی خویش حتی افق های جدیدی گشوده است که این بی حضور فنون جدید، از جمله عکاسی امکان پذیر نبود.

تأثیرات متقابل عکاسی و طراحی گرافیک به ویژه طراحی پوستر آنچنان بوده است که گاه هویتی مشترک یافته اند و در مواردی نامشان از سوی دیگری به عاریت گرفته شده است. از این روست که هنوز عام و خاص نمی دانند تصویر عکاسی شده ای که در تیراژ بالا تکثیر شده است و بر در و دیوار محیط زندگی و کارشان نصب گردیده است ، عکس بنامند یا پوستر خطاب کنند!

در حقیقت شروع این همزادی از زمانی آغاز شد که طراحی پوستر برای گشودن دریچه های نوین ، عکاسی و عکس را به خدمت گرفت ؛ عکاسی و عکسی که خود به نوعی در طول حیات، بی تأثیر از پوستر نبوده است . پیوند میمون این دو هنر، متأثر از عوامل گوناگونی بوده است که شاید مهمترینش ارتقاء کمی و کیفی خود این دو هنر در طول زمان می باشد . بنابراین بررسی حضور عکاسی در طراحی پوستر با شرایط و عوامل متعددی گره می خورد که هر کدام به صورت مجزا نیازمند تحقیق مبسوطی است .

تحقیق ارائه شده در این رساله از سه فصل کلی ، تشکیل شده است که در فصل نخست آن ، چگونگی ورود عکاسی به طراحی پوستر جهان بررسی شده و روند تاریخی آن ، از کلاژهای کوبیستی اقتباس شده توسط هنرمندان دادائیسم برای خلق فتومونتاژهای دادائیستی گرفته تا هدفمند شدن و سیستماتیک شدن این فتومونتاژها پس از فروکش کردن تب دادائیسم و محیا شدن شرایط ورود عکاسی بر پایه تکنیک فتومونتاژ به طراحی پوستر تحریر شده است. در همین راستا بسترهای ایجاد شده و تلاش هنرمندان تأثیر گذاری چون «موهولی ناگی» ، «جان هرتفیلد» ، «الکساندر روچنکو» و دیگران به نیت شناسایی اولین حضور ، گوشزد شده است .

فصل دوم که شامل چهار قسمت می باشد در واقع مقدمات ورود به بحث اصلی به حساب می آید . در بخش نخست این فصل، تحولات سیاسی ، اجتماعی ، فرهنگی و اقتصادی ایران از زمان حکومت ناصرالدین شاه تا پایان حکومت پهلوی در قالب جدول ارائه شده است تا کلیتی از شرایط آن برهه ، در ذهن شکل گیرد .

در قسمتهای دوم و سوم این فصل ، به ترتیب ، تاریخ « چاپ » و «عکاسی» ایران در نظری کلی مورد بررسی قرار گرفته است تا امکانات چاپ و پیشرفتهای فنی این صنعت به همراه اتفاقاتی که در عرصه عکاسی ایران در بازه زمانی تحقیق ، روی داده است در حد لزوم تدوین شود.

بخش چهارم به تاریخ گرافیک ایران اختصاص یافته و با تقسیم این تاریخ (از زمان ورود چاپ به ایران تا اواخر دهه پنجاه خورشیدی) به پنج دوره ، تحولات و تلاشهای تاثیرگذار، در هر دوره به صورت مجزا مطرح شده است.

سیر کاربرد عکاسی در طراحی پوستر ایران در قالب شش قسمت در فصل سوم رساله به بحث گذاشته شده است. پس از بخش اول این فصل که بیشتر جنبه مقدماتی دارد در قسمت دوم به چگونگی ورود عکاسی و عکس به طراحی پوستر ایران در محدوده دوره دوم طراحی گرافیک ایران پرداخته شده است و فعالیت طراحان هندی «چاندا وارکر» و «ام ژان» به عنوان اولین طراحان غیر ایرانی که در طراحی پوسترهای سینمایی از عکس بهره گرفته اند بر پایه پوسترهایی که در این زمینه برای سینمای ایران طراحی نموده اند مورد بررسی قرار گرفته است. بخش بعدی نیز به تداوم این حرکت و تلاش طراحانی چون «میشا گراگوسیان» اختصاص یافته و با بررسی پوسترهای بهره گرفته از عکس که توسط وی و سایرین طراحی شده است ، تلاش شده روند تداومی کاربرد عکاسی در طراحی پوستر دوره سوم گرافیک ایران مطرح گردد.

قسمت چهارم و پنجم این فصل نیز به پوسترسازی نوین ایران توجه نموده است و با مطرح کردن فعالیت طراحانی چون «محسن دولو» و «هوشنگ کاظمی» سعی شده شکل گیری پایه های علمی طراحی پوستر در ایران به همراه ارتقاء نسبی آن در استفاده از عکاسی به بحث گذاشته شود در ادامه این روند در قسمت پنجم ، با ذکر نام و کار بسیاری از طراحان مطرح همچون، «صادق بریرانی» ، « مرتضی ممیز» ، « قباد شیوا» و دیگران ، روند تثبیت و گسترش کاربرد عکاسی در چشم اندازهای نوین پوسترسازی در دهه پنجاه به رشته تحریر درآمده است.

و در نهایت در دو قسمت پایانی ششم و هفتم این فصل ، پس از بررسی کمی و کیفی کاربرد عکاسی در طراحی پوستر ایران در بخش ششم ، نتایج حاصله و برداشتهای نهایی در بخش هفتم مطرح شده است.

کلیات تحقیق

تعریف مسأله و بیان سؤالهای اصلی تحقیق:

عکاسی و طراحی پوستر، این دو هنر نو ظهور دنیای معاصر با آنکه در قسمت اعظم حیات، هویتی مستقل و چارچوبی شخصی داشته اند؛ هیچگاه نمی توان منکر تأثیر همجواری و همنشینی این دو بر یکدیگر در طول تاریخ شد؛ تأثیری که به حتم بر رشد و بالندگی هر دو، درخشان جلوه گر شده است. این تأثیر و تأثر که به واسطه همخوانی آنها - هر دو زاینده صنعتند و قسمتی از فعالیتشان در جهت صنعت می باشد - شکل یافته تا امروز همچنان جایگاه خود را حفظ نموده است به حدی که گاه تمایزشان دشوار یا غیر ممکن به نظر می رسد.

عکاسی به فاصله سه چهار سال پس از ثبتش در اروپا وارد ایران می شود و طراحی پوستر شاید به فاصله کمتر از دو سه دهه! کاربرد عکاسی در طراحی پوستر ایران هم شاید کمتر از یک دهه پس از پیوند این دو هنر در اروپا شکل می گیرد. با این وجود، نزدیکی به لحاظ زمان، باعث نمی گردد برخوردهای متفاوت و فاصله داری میان آنچه در آنسوی مرزها اتفاق افتاد و آنچه در ایران رخ داد صورت نگیرد.

این فاصله معنادار نیاز یک نگاه جستجوگرانه را به جایگاه عکاسی در طراحی پوستر ایران گوشزد می کند. در پی این نیاز، به نظر می رسد جهت بررسی تاریخی تحلیلی کاربرد عکاسی در طراحی پوستر ایران باید در پی یافتن پاسخی مناسب برای سؤالات ذیل بود:

- ۱- کاربرد عکاسی در طراحی پوستر ایران از چه زمانی آغاز می شود؟
- ۲- پیشگامان کاربرد عکاسی در طراحی پوستر ایران کدام گروه از هنرمندان بوده اند؟
- ۳- کاربرد عکاسی در طراحی پوستر ایران تا اواخر دهه پنجاه خورشیدی دچار چه تحولاتی شده است؟

سابقه و ضرورت انجام تحقیق:

در جستجوهای به عمل آمده در مورد منابع و تحقیقات موازی با تحقیق، منابع یافت شده بیشتر به جمع آوری و چاپ پوسترهای ایران همت گماشته اند و کمتر به جنبه های نظری و تاریخی طراحی پوستر ایران توجه نموده اند از همین رو وقتی کتابهایی همچون «هنر پوستر در ایران/مرتضی ممیز، نگار روحانی»، «هنر گرافیک در ایران / مرتضی ممیز»،

« پوسترهای فیلم تاریخ سینمای ایران ۷۱-۱۳۰۵ / مسعود مهربانی »، « طراحی اعلان (Plakate / Posters) / مرتضی ممیز » و ... را بررسی می کنیم درمی یابیم که مجموعه ها یا صرفاً به گردآوری پوسترها پرداخته اند و یا به ارائه یک نوشتار کلی در حد یک مقدمه درباره گرافیک و طراحی پوستر ایران در محدوده تاریخی مورد تحقیق بسنده نموده اند .

در مورد تاریخ عکاسی ایران تلاش های ارزنده تر و کاملتری نسبت به تاریخ طراحی پوستر ایران صورت گرفته است . استادان و مؤلفانی همچون "یحیی ذکا" تاریخ عکاسی و عکاسان پیشگام در ایران)، " دانا استاین (سرآغاز عکاسی در ایران)، محمد ستاری (بخش اول کتاب سیر تحول عکاسی / پطرس تاسک) به مقوله عکاسی ایران به ویژه در آغاز ورود توجه نموده اند لیکن باز در محدوده زمانی تحقیق (سه چهار دهه پیش از انقلاب) جز چند مقاله کوتاه که به معرفی عکاسان پیشکسوت پرداخته است تلاش اندکی صورت گرفته است .

و اما در حیطه کاربرد عکاسی در طراحی گرافیک به ویژه طراحی پوستر به جز چند پایان نامه از جمله:

الف : کاربرد عکس در هنر گرافیک / سید کمال الدین طباطبایی / گرافیک / دانشگاه هنر / ۱۳۶۷ / راهنما : محمدعلی کشاورز

ب : عکاسی در خدمت گرافیک / کسانا شیخ عطار / گرافیک / دانشکده هنرهای زیبا / دانشگاه تهران / ۱۳۷۰ / راهنما : بیژن جناب

ج : بررسی تاریخچه پوسترهای سالهای ۴۰ تا ۵۷ / نرگس عباس زاده / گرافیک / دانشکده هنر و معماری دانشگاه آزاد / ۱۳۸۴ / راهنما : علیرضا مصطفی زاده

د : سیر تحول و تأثیر عکاسی در گرافیک و گرافیک در عکاسی / حامد قشلاقی / کارشناسی ارشد ارتباط تصویری / دانشگاه آزاد / ۱۳۸۴ / راهنما : مینا جلیلی غیاثوند / مشاور : منصوره حبیبی

که تلاش نموده اند ارتباط کاربردی این دو هنر را به صورت کلی در عرصه جهانی بررسی نمایند پژوهشی یافت نشد؛ از این رو کنکاش در برهه ای از تاریخ طراحی پوستر ایران که عکاسی در آن به کار گرفته می شود و بررسی شرایط و عوامل مؤثر در این حضور و همینطور معرفی طراحان و عکاسان فعال در این زمینه ضرورت می یابد .

فرضیه ها:

در تدوین اولیه یک پاسخ فرضی به سوالات مطرح شده ، سه فرضیه شکل می گیرد که عبارتند از :

۱- عکاسی در اواخر دهه ۴۰ و اوایل دهه ۵۰ خورشیدی در طراحی پوستر ایران به کار گرفته می شود.

۲- هنرمندان تحصیل کرده خارج از کشور پیشگام استفاده از عکاسی در طراحی پوستر ایران بوده اند.

۳- با پیشرفت تکنولوژی چاپ در ایران و رفع محدودیت های فنی ، کاربرد عکاسی در طراحی پوستر به لحاظ کمی و کیفی ارتقاء می یابد.

اهداف و کاربرد :

جهت بررسی صحت و سقم فرضیه های مطرح شده دو هدف اصلی و یک هدف فرعی برای تحقیق ، منظور گردید که به این شرح می باشد.

۱- تلاش جهت شناسایی و معرفی اولین طراح یا طراحانی که به نوعی از عکاسی در طراحی پوستر ایران استفاده نموده اند.

۲- تلاش به نیت بررسی توصیفی تحلیلی سیر بکارگیری عکاسی در طراحی پوستر ایران در بازه زمانی فوق الذکر .

۳- کوشش برای شناخت امکانات و توانمندی های فنی و تکنیکی عکاسی و چاپ ، همچنین شرایط و عوامل اجتماعی ، هنری، سیاسی و ... تسهیل کننده ، جهت حضور عکاسی در طراحی پوستر ایران در محدوده زمانی مطرح شده .

تحقیق انجام شده هر چند جنبه بنیادی دارد و کمتر می توان از آن به صورت کاربردی سود جست ، اما با بررسی تاریخی تحلیلی حضور عکاسی در طراحی پوستر ایران ، انتظار است گوشه ای از ابهامات موجود برای علاقمندان این دو شاخه هنری و کسانی که به هنر عکاسی و طراحی پوستر ایران و تأثیرات متقابل آنها تعلق خاطر دارند ، روشن شود و طراحان امروز به ویژه نسل پنجم طراحان گرافیک ایران را نسبت به کاربرد موشکافانه و مسئولانه تر عکاسی در طراحی پوستر حساس نماید.

روش انجام تحقیق و ابزار گردآوری اطلاعات :

روش تحقیق به لحاظ ماهیت توصیفی-تحلیلی و به لحاظ شیوه گردآوری اطلاعات ، ترکیبی (کتابخانه ای و میدانی) می باشد.

جامعه آماری و تعداد نمونه و روش نمونه گیری:

جامعه آماری: کلیه پوسترهای طراحی شده ایران تا اواخر دهه پنجاه خورشیدی که قابل جستجو و دسترسی باشند.

روش نمونه گیری: انتخابی (البته در فصل بررسی کمی و کیفی جایگاه عکاسی در پوستر سازی از میان پوسترهای انتخابی، نمونه هایی جهت بررسی کیفی پوسترها بصورت اتفاقی برداشت شد.)
تعداد نمونه: حداقل بیست اثر

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات:

با استفاده از روش کیفی براساس نشانه یابی و استقرا اطلاعات تجزیه و تحلیل می شود. البته باز در فصل «بررسی کمی و کیفی جایگاه عکاسی در طراحی پوستر ایران» به صورت جزئی از روش کمی نیز استفاده گردیده است.

فصل اول:

چگونگی ورود عکاسی
به طراحی پوستر جهان